

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0610204 Tjärnar vid Jan i myren

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland
651 86 Karlstad
010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610204 Tjärnar vid Jan i myren

Kommun: Torsby

Områdets totala areal: 4,5 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-12-22

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

3160 - Myrsjöar

7140 - Öppna mossar och kärr

9010 - Taiga

1166 - Större vattensalamander, *Triturus cristatus*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Det främsta bevarandesyftet med detta område är att bevara områdets myrsjöar, öppna mossar och kärr samt förekomst av arten större vattensalamander.

Motivering: Större vattensalamander har under senaste decennierna försvunnit från många kända lokaler och habitatförstörelsen anses utgöra det främsta hotet. Genom att bevara tjärnarna med omgivande naturtyper har man möjlighet att bevara arten.

Prioriterade åtgärder: För att säkerställa att de utpekade Natura 2000-naturtyperna och arterna

bevaras är det nödvändigt att området lämnas för fri utveckling genom intern dynamik.

Beskrivning av området

I Natura 2000-området ingår två tjärnar; Jan i Myrentjärnen i väster och Kohålan i öster. Båda tjärnarna är små och ungefär lika stora. Tjärnarna är typiskt belägna, nedsänkta bland berg och omgivna av gungflymattor. De två tjärnarna och dess omgivning utgör livsmiljö för den rödlistade arten större vattensalamander. Skogen runt omkring dessa två områden är påverkat av skogsbruk. Skogen mellan tjärnarna är gallrad. En liten del av den omgivande skogen har dock sparats intakt genom bildandet av Naturreservatet Jan i Myren, som ligger norr om Jan i Myrentjärnen.

Vad kan påverka negativt

Se hotbild för respektive naturtyp och art under Negativ påverkan.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetillstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Enligt första stycket i 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap 4 § miljöbalken).
- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- Föreskrifter i Naturreservatet Jan i Myren, omfattar delar av Natura 2000-området. Länsstyrelsen förklarade 2014-09-29 med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) en del av området som naturreservat.
- Större vattensalamander är fridlyst enligt artskyddsförordningen (2007:845).
- Anmälningsskyldighet eller tillståndsskyldighet för vattenverksamhet råder enligt 11 kap. miljöbalken.
- För markavvattning råder tillståndsskyldighet enligt 11 kap. miljöbalken.
- Strandskyddet omfattar land- och vattenområden inom 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken.
- Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2011:13) innebär krav på tillstånd för utsättning av fisk och vattenlevande kräft- och blötdjur.

Övriga bevarandeåtgärder:

För att säkerställa långsiktigt skydd av de delar av Natura 2000-området som ligger utanför det befintliga Naturreservatet Jan i Myren, kan en utökning av naturreservatet behöva göras. Annat alternativ kan vara att upprätta ett naturvårdsavtal för de resterande delarna. Det behövs även en regelbunden återinventering av lokalen med en bedömning av populationsstorlek för större vattensalamander.

Ett åtgärdsprogram för bevarandet av större vattensalamander och dess livsmiljöer genomfördes under perioden 2006-2010.

Förvaltning av området:

Området förvaltas genom att området tillåts utveckla fritt genom intern dynamik.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

3160 - Myrsjöar

Areal: 0,16 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Förekomst av naturtypen myrsjöar är liten inom Natura 2000-området. Nationellt är bruna skogssjöar den vanligaste sjötypen i Sverige. Många av sjöarna är drabbade av försurning, reglering eller annan påverkan. I Europa är sjötypen mindre vanlig vilket motiverar dess utpekande inom Natura 2000. Trots att de många påverkade sjöarna är naturtypen dystrofa sjöar inte hotad i Sverige. Det stora antalet bruna skogssjöar i kombination med befintligt svenskt regelverk säkerställer fortlevnaden av sjötypen i Sverige.

Generellt är myrsjöar naturliga sjöar och småvatten med relativt näringsfattigt vatten som är brunfärgat av torv eller humusämnen. Vattnet har ett naturligt lågt pH på grund av påverkan från humussyror. Vegetationen är gles och ofta bestående av flytbladsväxter och akvatiska mossor. Stränderna är i huvudsak organogena med myrvegetation, gles starr och flytande vitmossbeholdning som i regel bildar gungflyn. Naturtypen omfattar förutom sjön även stranden upp till medelhögvattenlinjen. Myrsjöar är normalt relativt små, ofta mindre än 10 ha och sällan över 50 ha. De förekommer i hela landet, framför allt på organogena och näringsfattiga jordar i myrrika områden samt i skogslandskapet.

För att den ingående naturtypen myrsjöar ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Opåverkad hydrologi (ej reglerad, rensad eller dikad sedan lång tid).
- Tillräckligt god vattenkvalitet och att den antropogena belastningen av näringsämnen, miljögifter och grumlande ämnen begränsas.
- Intakta strandzoner.
- Frånvaro av främmande arter eller fiskstammar.
- De typiska arterna ska inte minska påtagligt i området.

Bevarandemål

Det ska finnas naturliga omgivningar runt tjärnen med intakta strandvåtmarker och strandskog. Strandvegetationen ska bestå av naturlig myrvegetation. Myrsjön och dess närmaste omgivning ska vara opåverkad från mänskliga ingrepp som dikning eller andra ingrepp som påverkar tjärnens hydrologi eller hydrokemi. Halten av näringsämnen i tjärnen ska vara naturligt låg och tjärnen ska vara naturligt lågproduktiv. Vattnet ska vara påverkat av humussyror, naturligt svagt surt och vanligtvis brunfärgat. Främmande arter eller fiskstammar ska inte förekomma. Förekomst av typiska arter och karaktärsarter ska vara allmän. Naturtypens utbredning bibehålls i minst 0,16 ha omfattning.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Markavvattnande åtgärder i omgivande våtmark och gungfly.
- Rensning av befintliga diken.
- Förorening (t ex som följd av dikning/spårbildning eller slangbrott).
- Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t ex avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet riskerar att försämra vattenkvaliteten.
- Gödning.
- Ändringar i hydrologi.

- Skogsbruk i närområdet; avverkning av strandskog förändrar hydrologi, lokalklimat och struktur i strandzonen.
- Reglering påverkar vattennivåer och fluktuationer. Överdämning och/eller låga vattenstånd kan leda till erosion, försumpning och/eller igenväxning i strandzonen.
- Regleringskonstruktioner utgör ofta vandringshinder.
- Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering.
- Exploatering av strandområdet är negativt för möjligheten att upprätthålla naturliga strandmiljöer.
- Kalkning av omgivande våtmarker förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter.
- Kalkning av naturligt sura (icke antropogent försurade) tillflöden och sjöar påverkar förutsättningarna för de arter som är anpassade till naturligt sura förhållanden.
- Infrastrukturanläggningar kan orsaka grumling och utsläpp av miljöfarliga ämnen i diken och vattendrag uppströms.
- Broar och vägtrummor över in- och utflöden kan orsaka vandringshinder.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen myrsjöar (dystrofa sjöar och småvatten) bedöms utifrån befintlig kunskap vara icke gynnsamt. Bedömningen är osäker men grundar sig på att naturtypens hydrologi kan ha påverkats av skogsbruk i närområdet.

7140 - Öppna mossar och kärr

Areal: 0,97 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Förekomsten av naturtypen öppna mossar och kärr är liten inom Natura 2000-området. Generellt är naturtypen mycket varierad och omfattar ombrotrofa och minerotrofa, fattiga till intermediära, öppna eller glest trädbevuxna myrar med en krontäckning mindre än 30 %. De myrtyper eller myrelement som inkluderas är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana (topogena) och sluttande (soligena) kärr samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrar. Gungflyn, mjukmattegolvet med vanligen mossrik vegetation som flyter på vatten eller lös gyttja ingår också. Morfologiska strukturer i torven är sällsynta och utgörs i så fall av mindre tubbildningar. Naturtypen indelas i två undergrupper; svagt välvda mossar samt kärr och gungflyn. Myrens hydrologi och hydrokemi är inte starkt generellt påverkade av antropogena ingrepp, dock kan mindre, reversibla ingrepp som orsakat lokal störning finnas i begränsade delar av myren. Slätter kan ha bedrivits under lång tid.

För att den ingående naturtypen öppna mossar och kärr ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Intakta hydrologiska förhållanden och en opåverkad hydrokemi.
- Förekomst av olika strukturer/formelement och vegetationstyper som naturligt finns i naturtypen.
- Endast torvoxidation orsakad av naturliga förändringar.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Ett gynnsamt bevarandetilstånd förutsätter att de typiska arterna inte minskar påtagligt i området eftersom typiska arter indikerar att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner.

Bevarandemål

För naturtypen typiska arter ska finnas i allmän till riklig omfattning. Hydrologi och vattenkvalitet ska vara skyddad från negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. Igenväxning ska inte förekomma så att krontäckningen blir mer än 30 %. Naturtypens utbredning bibehålls i minst 0,97 ha omfattning.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Förorening (t ex som följd av dikning/spårbildning eller slangbrott).
- Skogsbruk i närområdet; avverkning av fastmarksholmar och buffertzoner förändrar hydrologi, lokalklimat och struktur i övergångszonen mellan myren och fast mark. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan också orsaka läckage av näringsämnen till myren.
- Våtdeposition av kväveföreningar med effekten att vitmossor minskar och ersätts av gräs, buskar och träd varvid vegetationens sammansättning förändras.
- Exploatering (anläggningar etc.). Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin.
- Brytning av torv.
- Spridning av kalk, aska eller gödande ämnen kan ge vegetationsförändringar i myren. Även spridning i intilliggande områden av sådana ämnen kan genom luftburen deposition eller tillrinning medföra negativa konsekvenser för naturtypen.
- Dikning och andra typer av markavvattning åtgärder samt dämning påverkar hydrologin och

hydrokemin med effekter såsom uttorkning och därmed ökad torvoxidation samt konsekvenser på igenväxningshastighet, erosion, vegetationssammansättning och torvbildning.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen öppna mossar och kärr (öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn) bedöms utifrån befintlig kunskap vara icke gynnsamt. Orsaken är att naturtypens hydrologi troligtvis har påverkats av skogsbruk i närområdet.

9010 - Taiga

Areal: 1,95 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Ny Areal: 0,00 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut.

Vid inventering 2013 har skogen som tidigare varit klassad som taiga, klassats om till icke-natura skog. Därför har Länsstyrelsen i Värmlands län, i samband med kvalitetssäkringen av länets Natura 2000-områden, föreslagit till regeringen att naturtypen tas bort från området.

Bevarandemål

-

Bevarandetillstånd

-

1166 - Större vattensalamander, *Triturus cristatus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Större vattensalamander förekommer i hela Göta- och Svealand utom på Gotland, samt sparsamt längs Norrlands kustland upptill södra Ångermanland. Sedan 1980-talet har flera inventeringar genomförts i södra Sverige och antalet kända småvatten med förekomst av arten uppgick år 2005 till cirka 900. Det står klart att det totala antalet småvatten som hyser arten är fler, men underlag saknas. Det är vidare känt att flera av de ovan nämnda förekomsterna redan kan vara uttraderade. Arten kan tyckas vara vitt utbredd, men det stora flertalet kända förekomster är isolerade och områden där förekomster ligger tätt är sällsynta. Artens hotkategori är numera klassad som livskraftig (LC). Fram till 2005 var arten klassad som missgynnad (NT).

Bevarandemål

Arten större vattensalamander ska finnas som friskt reproducerande population inom området. Det ska finnas lämpliga livsmiljöer både på land och också i vatten för större vattensalamander. Det ska finnas permanenta vattensamlingar samt naturliga omgivningar med intakta strandvåtmarker och strandskog. Tjärnar ska vara fiskfria och solexponerade. I landmiljön ska det finnas rikligt med håligheter, t ex smågnagargångar, håligheter under stenblock och murkna trädstammar eller stubbar.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Skogsbruk utan anpassning och hänsyn till närmiljön.
- Markavvattning åtgärder.
- Kalkning.
- Förorening (t ex som följd av dikning/spårbildning eller slangbrott).
- Gödsling.
- Inplantering av främmande arter eller fiskstammar.
- Alltför kraftig beskuggning.
- Försurning av vattenområden och/eller myrmarker.
- Ändrad hydrologi och vattenkvalitet.
- Brist på övervintringsplatser för större vattensalamander (t ex murkna stubbar, lågor, stenblock) i landmiljön.
- Habitatbrist och fragmentering är ett problem då arten har en begränsad spridningsförmåga.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för större vattensalamander är okänt. Vid inventering av Jan i Myrentjärnen år 2010 påträffades en individ av större vattensalamander, men underlaget är inte tillräckligt för att kunna bedöma bevarandetillståndet.

Utvecklingsmark

I Natura 2000-området finns ca 1,9 ha utvecklingsmark med målnaturtypen 9010 (taiga), varav ca 1,3 ha med undertypen 9006 (taiga, sumpskog) som målnaturtyp. På sikt kan denna mark utvecklas till naturtypen taiga.

Dokumentation

- Länsstyrelsen i Värmland, Enheten för Naturvård. Beslut och skötselplan för Naturreseptatet Jan i Myren. Beslut 2014-09-29.
- Länsstyrelsen Värmland, Enheten för Naturvård. Bevarandeplan Natura 2000; Tjärnar vid Jan i Myren. Fastställd av Länsstyrelsen 2006-03-15.
- Länsstyrelsen i Värmland 2010. Hotade arter i Värmland.
- Länsstyrelsen Värmland. Uppföljningsinventering av större vattensalamander i Jan i Myrentjärnen 2010-06-07. Opublicerad.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 7140, Öppna mossar och kärr; Naturtyp 3160, Myrsjöar; Art 1166, Större vattensalamander. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket 2007. Åtgärdsprogram för bevarande av större vattensalamander och dess livsmiljöer. Rapport 5636.
- SLU ArtDatabanken. Rödlistan 2015. (www.artdatabanken.se)

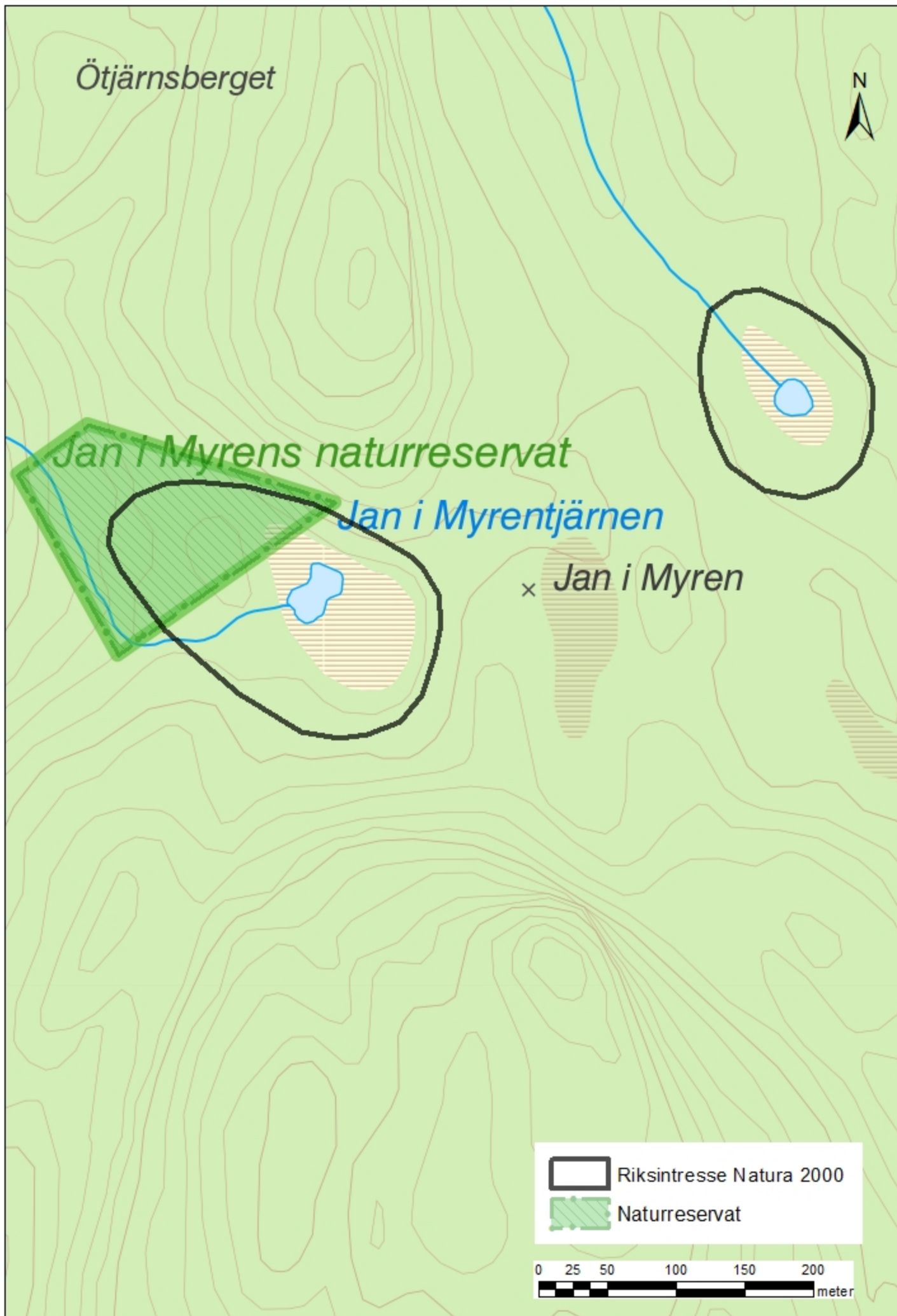
Bilagor

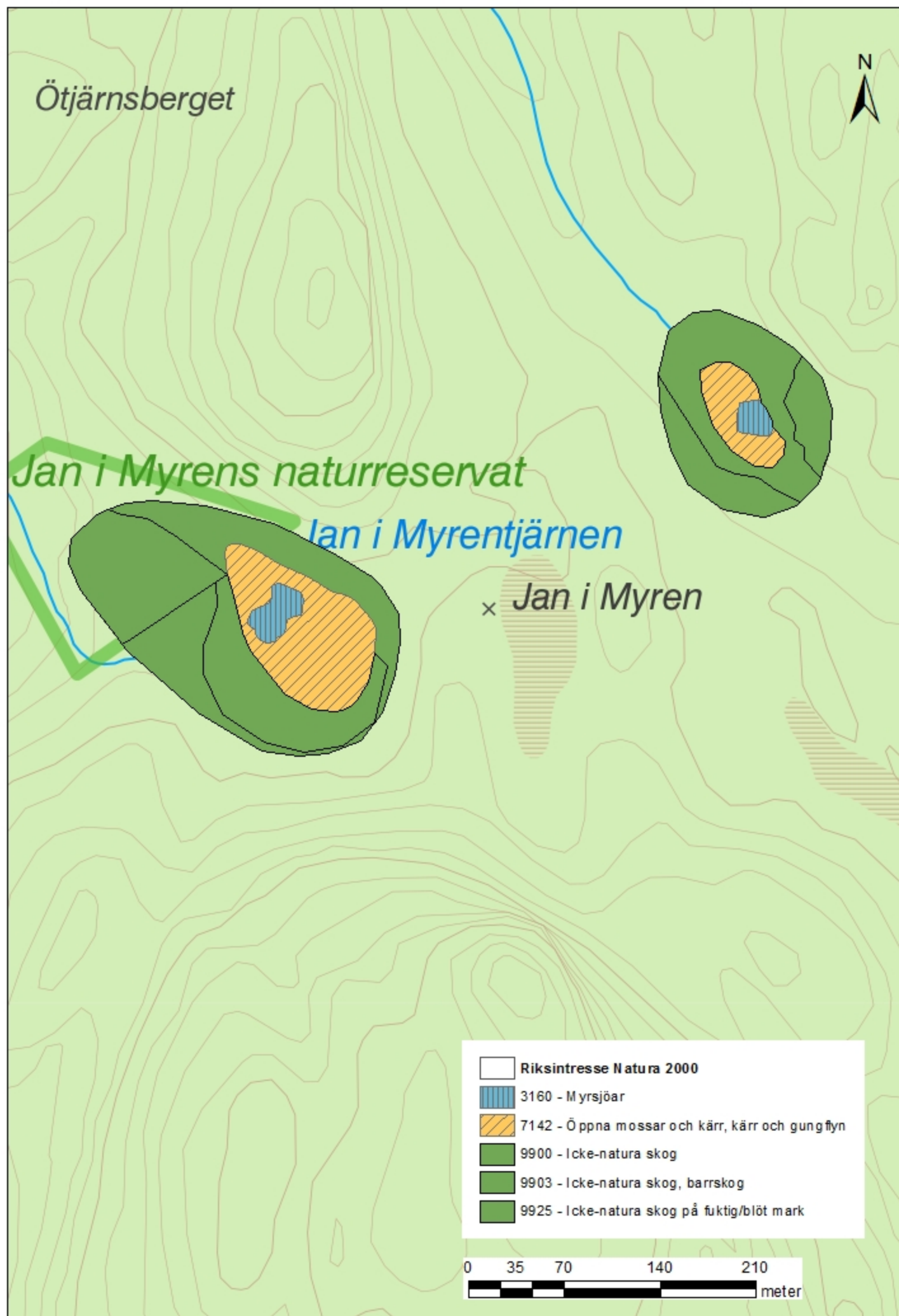
1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Naturtypskarta

Bilaga 1. Översiktskarta med markering för Natura 2000-området Tjärnar vid Jan i myren

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland